

Adevărul, această minciună cu ștaif

Cine se va duce să vadă cea mai nouă producție a lui Steven Spielberg, fără să lase deoparte prejudecățile, îi va fi greu să reziste să vadă această peliculă până la capăt, mai ales dacă vă voi spune că durează nu mai puțin de două ore și jumătate. Dar, fiind vorba de o poveste, așa cum numai Spielberg știe să spună, prin intermediul aparatului de filmat, în care se împletesc suspansul, acțiunea, aventura și culisele lumii spionajului, atunci măcar pentru acestea merită să vedeți filmul.

Spielberg a ales, ca pretext pentru propria-i poveste, drama grupului de sportivi israelieni, răpiți de un comando terorist palestinian, cu prilejul Jocurilor Olimpice de la München, din septembrie 1972, uciși însă cu sânge rece de palestinieni în schimbul de focuri de pe aeroportul orașului, ca urmare a încercării forțelor speciale vest-germane de a-i elibera pe ostatici. Acțiunea, pripită, a condus la masacrarea sportivilor evrei și a teroriștilor palestinieni implicați în incident. Întemeindu-se pe confesiunile unui anume Avner, șeful unei echipe a Mossadului, care a fost desemnată să-i ucidă pe cei implicați în incidentul de la München, din septembrie 1972, îndeosebi pe Ali Hassan Salameh, considerat „creierul” operațional al organizației „Black September”, responsabilă de acest act terorist, Spielberg a „inovat” însă semnificativ (și ingenios, așa spune!) pe seama cărții lui George Jonas¹, jurnalistul canadian (ungur de origine, fugit din Budapesta după ce tancurile sovietice au înecat în sânge revoluția maghiară din 1956) care a consemnat mărturiile lui Avner. Acesta chiar i-a reproșat lui Spielberg o mulțime de nepotriviri între cartea sa și scenariul semnat de Tony Kushner și Eric Roth, mai ales totala deosebire între „Avnerul” lui și „Avnerul” lui Spielberg, interpretat de Eric Bana, ca și discuția, puțin verosimilă, dintre Avner și Ali, liderul unei grupări palestinieni, la Atena, dar extrem de instructivă, din punctul meu de vedere, pentru înțelegerea unei vechi dispute din Orientul Mijlociu, care pare ireconciliabilă.

Jocurile olimpice de vară, care, în 1972, ajungeau din nou pe pământ german, după 1936, atunci când Hitler dorise să ridice în slăvi potențialul extraordinar al rasei „ariene” (este bine cunoscută însă furia care l-a cuprins pe Führer când afro-americanul Jesse Owens a cucerit nu mai puțin de 4 medalii de aur!), erau o bună ocazie de a înfățișa lumii chipul radical schimbat al noii Germanii federale, reconstruite din temelii, cu sprijinul Aliaților, după Al Doilea Război Mondial. Și

Statele Unite ale Americii, 2005
regizor: Steven Spielberg
scenarist: Tony Kushner,
Charles Randolph, Eric Roth
operator: Janusz Kaminski
muzica: John Williams
monteur: Michael Kahn

★★★

care ar fi fost locul cel mai potrivit pentru desfășurarea acestor jocuri olimpice, dacă nu Münchenul, cândva „inimă” nazismului, „capitala mișcării național socialiste”, cum le plăcea membrilor NSDAP să spună despre capitala Bavariei. (Jocurile olimpice de iarnă se desfășuraseră, în 1936, tot în Bavaria, dar la Garmisch-Partenkirchen.) De aceea, autoritățile vest-germane nici nu au încercat, în 1972, să transforme această sărbătoare sportivă (în timpul căreia, prin tradiție, armele tac, palestinienii fiind cei care au încălcat, grav și nepermis, o veche cutumă!), într-o manifestare ținută sub asediu, cu măsuri de securitate severe și bătătoare la ochi.

Însă n-a fost să fie cu noroc. Münchenul rămâne în istorie și pentru acest nefericit incident.

Spielberg nu și-a propus să facă un film documentar, ci unul artistic, inspirat din fapte reale. S-a spus, cu maliție, că, de vreme ce nu rezolvă problemele acute cu care se confruntă Orientul Mijlociu, „Munich” nu are de ce să capete vreun Oscar. (Răspunsul lui Jonas, ironic, a fost pe măsură: „Totmai pentru că nu rezolvă problemele Orientului Mijlociu, Spielberg ar trebui să primească Premiul Nobel pentru Pace, ca și mulți alții, de altfel!”)

Soluția la care recurge regizorul este completa inocentare a ucigașului cu simbric. „Echipa morții”, sponsorizată de Mossad și condusă de Avner, pare compusă din ageamii (ceea ce este puțin probabil să se fi întâmplat în realitate!), adunați din cele patru zări, dar îmbibați de istorie, tradiții, patimi și precepte biblice, fiind conștienți că joacă marea carte a vieții lor: răzburarea unor oameni nevinovați, complet lipsiți de apărare, care au „plătit”, la

München, în septembrie 1972, doar pentru că erau evrei. Altfel spus, terorismul de acest gen trebuie să primească o replică pe măsură, adică o *acțiune militară legitimă*. Acesta este, cred, dincolo de cuvinte și imagini, mesajul esențial al filmului lui Spielberg, chiar dacă victimele și banii cheltuiți, de ambele părți, vor spori exponențial. Acțiunea palestinienilor, care este însă reîntregită cu măiestrie pe parcursul filmului, ca o mărturie testamentară, precum și frământările (abila umanizare a „ucigașului plătit”) care cuprind, pe parcursul misiunii, „echipa morții”, condusă de Avner (el însuși prins în „capcanele” implicite ale unei familii care abia se încheagă), conferă peliculei acel aer de obiectivitate cu care nu se poate să nu părăsești sala de proiecție. Scena de sex din final, în timpul căreia Avner revede, obsesiv, ca o fantasmă, incidentele de pe aeroportul din München, mi s-a părut, cu toate încercările mele de a-i găsi vreo explicație psihologică sau psihanalitică, o „construcție” hollywoodiană tipică și perfect inutilă.

Îndată după lansarea filmului, în SUA, am citit criticile care l-au fost adresate, deopotrivă, de David Kimche, un important oficial al Mossadului din anii '70, și de Mohamed Daoud, singurul terorist arab rămas în viață după atentatul din septembrie 1972, de la München. Oare ce omagiu mai bun, ca supremă dovadă a obiectivității s-ar fi putut aduce filmului lui Spielberg? ■

Maior FLORIN ȘPERLEA

NOTE

1. George Jonas, *Vengeance. The True Story of an Israeli Counter-Terrorism Team*, 1984 (reeditată în 2005). Cartea a mai fost ecranizată, dar pentru televiziune, în 1986, de Michael Anderson, sub numele „Sword of Gideon”, cu Michael York, Lino Ventura, Colleen Dewhurst și Rod Steiger în rolurile principale. Date despre autor și cărțile sale puteți găsi în site-ul www.georgejonas.com

★★★★ nu-l ratați!

★★★ merită văzut!

★★ dacă vă prisosesc banii!

★ nu riscați!